

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizethető: a szerkesztőségénél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben. Egyes szám ára 5 kr. o. é.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségénél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papir-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Pesten: Haasenstein és Vogler Uriutca 13. Lang et Schwarz, Fürdőutca 1. Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart. Nyitlér sora 20 kr.

Budapest, marc. 17.

—r. A képviselőház mai ülése egyike volt a legérdekesebbeknek. A karzatok zsufolva voltak; a ház telve volt. Mindenki érdeklődéssel várta a történéseket. Az ülés még 1/4 11 óra után sem nyitott meg. A legkülönbözőbb hírek váltották fel egymást. Majd a középbal elhatározásáról volt szó, mely szerint az egész párt a törvényjavaslat ellen fog szavazni; majd a Lónyaiakról tudott, egyik vagy másik valami újat mondani. 1/2 11 órakor megjelent a házban Deák Ferenc s szokott helyére ült. Utána jött Kerkapoly a szokotnál derültebb és vidorabb azocczal; kevésbé később megjelent a miniszterelnök a többi miniszterekkel együtt. Lónyay izgatottan járt a teremben s a folyósokon s majd Mariássyval, majd Csákyval beszélt.

Végre fél 11 után megnyílt az ülés. A jegyzőkönyv felolvasása után elvégeztetvén a napirenden kívül eső tárgyak, felvételre a személykereseti adóról szóló törvényjavaslat folytatolagos tárgyalása. A szónokok sorát Pittó Béni után Vidliczkay József nyitotta meg. Épen ma van egy éve, hogy ugyancsak ő tartotta a képviselőház éjjeli ülésén ama híres éjjeli beszédet, midőn a választási törvényjavaslat sorsa dőlt el. Hasonló szerepre vállalkozott ma is. Beszélne kellett mentől többet, mentől hosszabban, minél kevesebbet a tárgyhöz, csakhogy muljék az idő. Tisza Kálmán is felratta ugyanis magát, s hogy beszéde, ha szükség lenne reá, ne essék az ülés végére, felratták magokat előtte Simonyi Lajos b. és Jókai Mór. De a főszerep Vidliczkaynak jutott, ki ki is tett magáért derekasan, szólván a pozitív és negatív miniszeriumokról, a kulturáról, a Dunáról, a kiegyezkedésről s még sok egyéb másról. Beszéde egy óráig tartott. Lónyay ez alatt izgatottan járt kelt az elnöki emelvény körül, mely előtt csoportosan állottak a képviselők; majd a baloldali, majd a jobboldali jegyzőnél nézte a felrattak neveit. Midőn Horn Ede állott fel, közvetlenül a cultusminiszter háta megett foglalt helyet, hol kevésbé azelőtt Sennyey Pál b. ült le, ki az ott rendszeren ült Bartal G. örgyot sietett üdvözölni.

Lónyay kezét nyújtott Sennyeynek s rendre a közelében ülő képviselőknek, s kezdett szorgalmasan jegyezgetni. Sennyey folyton a karzatokat vizsgálta távszövében a beszédek alatt, s később eltávozván Bartal mellől, a terem közepén Tiszával találkozott, kivel néhány szót váltott s visszaült rendes helyére, hol mellette Deák is helyet foglalt később.

Csupán Horn tudott még némi figyelmet keltetni. A többi beszédek alatt, melyek Ghyecy felhívását megelőzték, rendre jártak a találgatások. Mit fog Lónyay mondani, ellene fog-e szavazni a törvényjavaslatnak, vagy megelégszik eltérő nézetének egyszerű constatálásával? Avagy nem fog-e daczára annak, hogy a miniszterelnök tegnapi látogatása alkalmával féligmeddig bátorítást adott az iránt, hogy nézetének csak egyszerű kijelentésére fog szorítkozni, egyet és más mégis mondani, mi szükségessé fogja tenni Tisza Kálmán és Sennyey felszólalását.

E közben kelt fel Ghyecy Kálmán, hogy constatálja eltérő nézeteit saját pártjának zömével szemközt. Sír csend kísérte Ghyecy szavait. A baloldali tagjai egymást kérdezték: fogsz-e te szavazni a törvényjavaslat ellen? „Nem!” „meglehet”; „meggondolom magamat”; „fogok” voltak a válasz. Az izgatottság tetőpontját érte el. Különösen a baloldali sorai hullámoztak, midőn Ghyecy beszédét bevégezte. Tisza a jegyzőhöz indult, hogy megkérdezze tőle, kik vannak még felírva. Mukits után Fabricius következett, kik a törvényjavaslat ellen szavaztak; utánok fel voltak írva a baloldalon: Simonyi Lajos b, ki rekedtsége miatt nem szólhatott és Jókai Mór, ki nem volt a házban je-

len. Már Simonyi nevére hivatkozva, midőn a jobboldalon felkelt Lónyay Ménéhért. A ház mely csendben fogadta szavait. Csupán egy ízben mutatkozott a képviselői padokon mozgás s keletkezett zaj, mely derültségbe készült átsapni, midőn t. i. Lónyay megrótt a pénzügyminiszternek azon eljárását, hogy nem terjesztette elő a költségvetés netto szükségletét. Természetesen azért, mert ez a Lónyay kormány alatt sem történt. Egy helyeslő hang sem emelkedett, azonban a beszéd végén, midőn kijelenté, hogy bár meggyőződésével ellenkezik a tárgyalás alatt levő törvényjavaslat, ő az ellen szavazni a házban nem fog.

Lónyay beszéde szorosán az eltérő vélemény constatálása kerete közt mozgott s így nem volt szükség sem Sennyey, sem Tisza felszólalására, úgy, hogy az elnök a vitát berekesztettnek nyilváníthatta. Az előadót a ház a zárszóval elállni kényszeríté s csupán a pénzügyminiszter szólalt meg fel, ki azonban beszédét az előrehaladt idő miatt holnap fogja folytatni.

A ház megkönnyebbülten lélegzett fel, s a képviselők nyugodtan távoztak az ülésből.

Igy végződött a legújabb krízis, mely nem reménytelen kedvező befejezést talált, de facto a mai ülésben, noha csak a holnapi ülésben fog a személyes kereseti adóról szóló törvényjavaslat elfogadása által a krízis szerencsés lefolyása ünneplésen is constatáltni. A mi azonban a válság jelenlegi szerencsés lefolyásánál is örvedetesebb eredménye a mai ülésnek, ez az, hogy a mai ülés óta nem létezik többé ember a házban, ki rászáná magát arra, hogy Lónyayval járjon egy uton.

Budapest, mart. 17.

v. A baloldal körében az utóbbi napokban izgalmas jelenetek voltak napirenden. A párt tagjai előtt két nagy érdek lebegett: az ország becsületes hitele; s másfelől a kormány megbuktatásának leheősége s a választók ellenszenvének kikerekülése, mely baloldali képviselőkre nézve adófelemelés esetében bizonyos okoknál fogva elkerülhetlené vált. Tisza és Ghyecy hasztalan fáradoztak a párt tagjait capacitálni az adófelemelés szükségéről. A legnagyobb rész egyenesen kijelenté, hogy egyenesen ellene fog a törvényjavaslatnak szavazni, s csak egy nagyon kis része volt reá bírható arra, hogy ne szavazzon, hogy így a személyes kereseti adóról szóló törvényjavaslat elfogadhatassék. A párt szélsőbali árnyalata élesebben különvált e kérdés discussiója folytán, mint valaha, a párt józanabb, de kisebb részétől.

A „Gaz. Tr.” és a királyföldi tvjavaslat.

+ Tudva van, hogy a Királyföld népeiségének túlnyomó nagy többségét a románok képezik; ép ezért, addig is, míg a magyar parlament kellően megrostálja a belügyér által készített törvényjavaslatot, — szükséges hogy még a radicalis románok nyilatkozatait és aggodalmait is számba vegyük, méltányoljuk.

Az ó szászok szélbalosai még a törvényjavaslatl sincsenek megelégedve, úgy szeretik azt feltüntetni kivált a „Sieb. d. Wblatt” hasábjain, mint merényletet a szász nemzetiség élete ellen, mint kirívó jogfosztás okmányát.

A román radikalisok mindennek ellenkezőjét vallják, s azt vélik a tvjavaslatból kiolvashatni, hogy az mesterséges compulatio az általános megyetörvény és a szász pontozatokból a végre, hogy a Királyföldön a szászok

suprematiája továbbra is fenntartassék, biztossittassék.

Mondanunk sem kell, hogy úgy a szász, mint a román tulzók téves nézeteket hirdetnek.

Hogy ma már nem lehetett politikai jogkört adni az egyetemnek, erre nézve mindazok tisztában vannak, kik egyfelől a modern és jó közigazgatás meg törvénykezés igényeit, követelményeit, — másfelől a tvhatóságok és községek autonómiáját számba vették, a parlamenti kormányforma keretébe beilleszteni törekedtek.

Mi nem vagyunk képesek a belügyéri tvjavaslatban egyebet felfedezni, mint néhány úgy is elmállott kiváltság szelnek erősítését, a mely némileg tulságosan compensáltak — természetesen, hogy csak ideiglenesen — az által, hogy az összmunicipium eszméje kifejezést talál a 11 nuncipium fölé állított közös főispánban.

Ebben azonban koránt sincs miért megütköznünk, mert a gyakorlat csakhamar bizonyítandja ennek czélszerűtlenségét s akkorra a dolgok is oda értek lesz, hogy napirendre kerül a törvényhatóságok czélszerű kikerekítése, a mint azt új belügyérünk már első miniszteri nyilatkozatában jelezte, mint elodázhatlan postulatumnak a jó közigazgatásnak; ez előtt az államérek előtt pedig az apró cseprő reminiscenciáknak csakugyan el kell törpülni.

A román tulzók azon aggodalmának, hogy a municipiumok az egyetem tovább fennállása esetére nem élvezhetik autonomicus jogaikat, helyes okát és alapját nem találjuk; mert a közös vagyon kezelése lévén egyedüli jogkörűül jelezve, ez az önkormányzat gyakorlatának teljességét nem esorbithatja, nem gátolhatja.

A közös vagyon természete nézetünk szerint annyiban még nyílt kérdés, hogy a jelen stadiumban még nem lehetne azt csak úgy hirtelen a királyföldi törvényhatóságok közt felosztani; míg ez a dolog maga rendjén felderítettik, rendeztetik, legegyszerűbb expedienst volt azt az egyetem által kezeltetni, melyben egy is ép a 11 municipium küldöttei ülnek, s így ott lesznek nemcsak a hivatott, de a legilletékesebb ellenőrei is annak: hova fordítatnak e szép vagyon kamatai, jövedelmei. Erről valamint régebben a főkormányzásoknak, úgy ezután a belügyérnek számot adand az egyetem, s ha csupán egyoldalra történék a fructificáltatás, a törvényhatóságok előtt nyitva álland az ut a correctivum felkeresésére a kérvényezés, vagy felterjesztés által.

Sokkal több igaz van abban, a mit „Gaz.” Brassónak és Szebennek adott azon jog ellen felhoz, hogy e két város ép felét választandja az új képviselőnek s így a város döntend a szék és vidék ügyében, míg emezeknek a városok ügyeibe beleszólásuk se lehet. Ez csakugyan anomalia, a melyre más expedienst kell ám találni, ha csak nem akarjuk megérni azt, hogy a két hatalmas szász város a terhek súlyát a szegényebb vidék vállaira hárítsa, magának tartván a javadalmaknak talán egész összegét.

A mit a román lap a szász suprematia mesterkélten fenntartásáról mond, az kevésbé indokolt; a szászoknak a fölényt szellemi és anyagi faktorokban való tulgazdagságuk adja meg és nem valamely tvjavaslat; azt §§-okkal sem megadni, sem elvenni nem lehet, mert az élet az ily papir logicát kinevetné: létező és működő politikai factorokat nem lehet nullává tenni, hanem a királyföldi más ajkuaknak is

utat kell nyitni arra, hogy a nagyobb műveltség és vagyonosodás fokára emelkedvén, így önmagától álljon helyre a természetes mindenik félt kielégítő egyensúly.

Legújabb táviratok.

Páris, mart. 27. terület odahagyása végett kötött szerződésre vonatkozó diplomatiai okmányok még e héten a nemzetgyűlés elé fognak terjesztetni. Azok azonnal meg fognak erősíteni a nemzetgyűlés által.

A köztársaságpárti képviselőknek több küldöttsége ment tegnap délben Thiershez, hogy neki a párt szerencsekívánatát és hódolatát átadják. A közvélemény is igen elismerőleg nyilatkozott Thiers felől, a mi miatt a royalisták igen le vannak hangolva.

London, mart. 17. A „M. Post” azt hiszi, hogy Gladstone megmarad a miniszteriumban a nélkül, hogy választóra hivatkoznék, és a kabinetben alkalmasint változásokat teend. A Hyde-parkban tegnap tartott nagy demonstratio a féniek szabadonbocsátása javára, minden rendezés nélkül folyt le.

Bécs, mart. 17. A mai esti lapok jelentik, hogy az urak házában a választási reformot tárgyaló bizottmánya, mely elhatározá, hogy a tvjavaslat en-bloc elfogadását fogja a háznak ajánlani, még csak egy ülést fog tartani Lichtenfels jelentésének átvétele végett.

London, mart. 17. Gladstone ma a parlament néhány napi elnapolását fogja indítványozni. Párthívei remélik, hogy ő megtartja a miniszterelnökséget és a parlamentet csak a jövő évben fogja feloszlatni, a mi neki, Disraeli vonakodása után, tetszésre van hagyra.

Berlin, mart. 17. A „Nordd. Ztg.” megerősíti a francia terület odahagyása végett szerződés létrejöttét. Az 6 czikkből áll. Jul. 5-ke után csak Verdun marad megszállva 3 kilométer területtel és a Metzbe vívó szabad katonai utak, valamint Conflans és Etain környéke, melyek sept. 5-ke után 14 nap mulva hagyatnak oda.

Páris, mart. 16. A „Soir” jelenti, hogy Thiers ma az elyséi palotába ment és ott fogadta el Arnim grófot. A nevezett lap azt hiszi, hogy a terület odahagyása végett szerződés folytán a parlament feloszlatása és az általános választások oktoberben fognak történni.

Madrid, mart. 16. A „Correspondencia” ismételve azt állítja, hogy a kormány szigorú kötelezőségének tartja az államadóságok fizetését.

Mit akar Oroszország Ázsiában.

Oroszországból február havában.

Az angolok önámításokban ringatóznak, midőn a Gortsakoff által megállapított engedmény természetét tulbecsülik. A febr. 14-én kiadott „Times” ez iránt hozzá nem illő naivsággal így szól: „Sikerült nekünk indiai birtokainkat azon eshetőségek ellen biztosítanunk, melyekkel az oroszok közép-ázsiai hódításai bennünket fenyegethetnének. Az oroszok beegyeztek abba, hogy közös határvonal állapíttassék meg, melyen túl a mi birtokainkra nem léphetnek. Ily módon elkerültük az oroszok közlekedésének veszélyét, és keleti politikánk főczélja elvanlérve. Ezt annyival nagyobb elégteliséggel konstátálhatjuk, mert ez eredményt a köztünk és Oroszország közt fönállott barátságos viszonyok minden háborítása nélkül vívtuk ki. Lényegében tehát a közép-ázsiai kérdés, a mennyiben Oroszországnak Angliához való viszonyára vonatkozik, teljesen megoldandónak tekintendő.” Így a „Times” s mégis e sorok után csakhamar, mintha némi félelem fogná el az angol jóhiszeműséget, mert könnyen érthető szavakban azon lehetőségre is gondol a czikk írója, hogy hiszen a határvonal megállapítása által Oroszországnak tendenciáiról semmiképp sem kellett lemondani. Hogy pedig bármely állam-szerződés a muszka államhatalommal mennyit ér, megmutatá az 1856-iki, mely a fekete tenger hajózására vonatkozik, s hol Oroszország oly önkényeszerűleg, hallatlan fesztelenséggel el- és elhalasztá a szerződés megtartását, míg rongyait Európa ar-

czába dobta. Ugy látszik, hogy a „Times“ sem hagyta békével e körülmény megdölgölése, mert ugyancsak a főnebb idézett számban következőleg folytatja érvelését: „A közép-ázsiai kérdés azonban csak más irányban kezd komolyabb lenni. Hogy fog Oroszország a határon túl saját hatalmi körében cselekedni? Bár ez bennünket közvetlenül nem illet, még sem nyugodhatunk meg teljesen mindenben. Oroszország elvárja tőlünk, hogy működünk Afganisztánban az ő javára. De jót állhatunk-e azért, hogy Kabul minden jövőendő emirje nekünk engedelmessékedni s oty csinyekbe nem fog ereszkedni, melyeket Oroszország „casus belli“-nek tekinthetne? Oroszország azon kötelességet rója ránk, hogy határvonalaink belül a békét föntartsuk, de lehetséges lesz-e ez, ha Oroszország folytatja hódításait Afganisztántól északra? — Gyenge vigasztalás kép hozza tézsi a lap, „hogy egy háboru sem hozhatna ez idő szerint többet Angolországának.“

Hisz épen ez a dolog bibeye. Oroszország a manchesteri iskolából való államférfiakat kerekénárszedte. Ugyszólva biztosította magát, hogy Afganisztán és Angolország maguk semmit sem tehetnek, ha Oroszország a határvonalig előnyomul, vagyis kivitte azt, hogy saját természetes ellenségei az ő terjedésének útját egyengetik! Tehát hadd foglalja el a muszka Chivát, az Artek völgyét, senkinek semmi köze hozzá. A kabuli emirnek kénytelen kellett nézni ellenségének közeledését. A határon innen való népségek semmit sem fogaak szólni, mert látszik, hogy szövetséges társaik mint kötötték meg önnön kezeiket. Oroszország minden bizonynyal elő fog haladni a határvonalig, melyet átlépni lesz nem sokára száz és száz állítólagos oka. Mert Afganisztán csak nem követheti majd a róla föltett öngyilkossági politikát. Az ázsiaiak is ismerik az önfentartási ösztön törvényeit, s Afganisztán is segíteni fog magán. A mint ez azonban megtörténik, kész Oroszországra nézve az ürügy, hogy már most semmi szerződés által nincs megkötve. Angolországról pedig azt lehet majd mondani, hogy Oroszország körül nagy érdemekre tett szert.

Ha az úgy csak Albiont érdekelné, Európa nyugodtan aludhatnék tőle. Azonban a dolog nem úgy áll. A muszkák céljukat a Balkán félsziget iránt minden áron Ázsián keresztül akarják kivinni. Kétségtelen, hogy a Herat partján, vagy talán már Indiában kényszerítendik az angolokat, hogy állásukat a keleti Európában földadják. Fuad pasa végrendeletében már előre mondotta ezt. „Az oroszok — ugymond — összpontosítva haladnak Konstantinápoly felé. Csak egy muszka Bismarck és Törökország sorsa el van végleg döntve!“ A mit a nagy török államférfiu megjósolt, most úgy látszik valósulni készül. Az oroszok néhány év mulva az angolokat annyira tulszárnyalodották, hogy ez utóbbiaknak ők fogják a föltételeket szabni. A mit az oroszok Ázsiában akarnak, az

TÁRCZA.

Dembinski tábornok emlékiratai.

A kápolnai csata 1849. február 26. és 27-én.

A magyar csapatok a 26 és 27-ik közti éjen következőleg valának felállítva:

Schulcz 2800 ember és 8 ágyuval Szolot és Bakta közt Eger földözése végett. Klapka a Schulcztól balra 5000 emberrel és 24 ágyuval Verpeléthen. Pólténberg 4000 emberrel és 16 ágyuval Döbrön; Máriaási 5000 emberrel és 16 ágyuval Kápolnán. Aulich ezredes és Szekulics 8000 emberrel és 27 ágyuval a káli erdőben, végül Kmeti és Guyon utban valának a keresztségi magaslatok megszállása végett.

Gyűlhelyül visszavonulás esetére Maklár jeltöltem ki.

Éjfélután megérkeztek segédtszjeim Egerből, legelőbb Schvarzenberg százados (Bátorffy) magával hozván a pénztárt, a fedezetemre rendelt 40 Radetzky huszárral; utána Schulek százados, kit eleinte az ágyudörgés vétruva Verpeléthe felé indított, majd, hogy az utat megtalálja, a Tarna balpartján lovagolva Tótfaluban Zanini olasz zászlóaljához ért, mely az ütközet tartama alatt annyira visszavonult és Tótfaluban annyira otthonosan elhelyezkedett, hogy az egész falut belehetett volna lovagolni, a nélkül, hogy az ember csak egy katonát is láthatott volna.

Ez annyival is inkább gyanakodóvá tett, mint hogy Stein ezredes miskolczi látogatása alkalmával figyelmessé tett volt Venturi őrnagy és zászlóaljparancsnokra. Ez okból célszerűnek láttam a zászlóaljat a jeleni válságos helyzetben közvetlen magam mellé rendelni. A szükséges intézkedéseket e részben rögtön meg is tettem és a zászlóalj már éjjeli 2 órára Kápolnára érkezett.

Ily igazító tevékenység között virradtunk fel február 27-ére. Még sötét kód tanýzott az egész vidék fölött, midőn már előőrseinket megvizsgáltam. A szürkületben a császáriak táborából mit se lehet kivenni, csak a reggeli szellő szárnyain hallszott néha a dobolás.

Kápolnára visszaérkezvén, a helységet rögtön védelmi állapotba helyeztem. Kápolna a Tarna partak mellett fekszik és árakkal van körülveve. Ezekbe állítam be a csatárlanczot, a tartalék szakaszokat közeli kis házakba helyezém el. Az ilyformán

semmi más mint a nagybritanniai hatalmat Indiában megkötöni, ártalmatlanná tenni, vagy részükre megnyerni. A ki ezt ma sem látja, politikailag be nem számítható állapotban van. Már néhány angol előtt is dereng e jövő.

Igaz, van még Angolországon kívül más hatalom Európában, mely a dologhoz hozzájárul: Francia-, Olasz-, Német- és Osztrák-Magyarország. Ámde Franciaország teljesen megbízhatatlan, s a kombinációkn kívül kell esnie. Olaszországról nem beszélhetni, nyilván, francia szomszédja nyomát fogja követni. És Németország? Erre nézve legkevesebb biztost lehet mondani. És ha ez sem fog Ausztria-Magyarország érdekében határozott akcióit tenni, az osztrák-magyar monarchia egyedül maradna. Kérdés, lesz-e szavának elég sulya, hogy Oroszországot hódítási vágyában megállítsa s saját magáról a közel veszélyt elhárítsa.

II-ik közlemény.

A belvárosi gyermekert alaptökeje fedezésére kibocsátott 300 db 50 frtos részvényekből aláírtak:

Bokros Ádám 2 db, Simon Elek 2 db, Korbuly Bogdán 2 db, Wagner Frigyes 2 db, Duha Imre 2 db. Finály Henrik 2 db. Gámán Zsigmond 2 db. Czink János 2 db. Korbuly Gergely 1 db. Simai Miklós 2 db. Várad György 1 db. Ince Mihály 1 db. Bányai Vítális 1 db. Demeter Károly 1 db. B. Bánffi Dániel 1 db. Berza István 1 db. Csáthi Géza 2 db. Vincze József 1 db. Szöllösi József 1 db. Gazsi Jkzsef 1 db. Sziklai Mária 1 db. Orelli Hugó 1 db. Papp Elek 1 db. Heinrich J. 1 db. Gelth János 1 db. Balla Pál 1 db. Dr. Kolozsvári Sándor 1 db. Fazakas József 1 db. Schvarzel Ferencz 1 db. Némethy Ferencz 1 db. Kovács Károly 2 db. Orbán Józset 2 db. Peielle István 2 db. Kövári Mihály 1 db. Balog György 1 db. Gajzágó István 1 db. Velics Simon 1 db. Mina János 1 db. Klenk Emilia 1 db. Szász Domokos 1 db. Dr. Meisner János ugra 2 db. Czecc Jánosné 1 drb.

Kolozsvár 1873 március 18-án

közli

Szász Domokos.

Külföldi hírek.

Páris, marc. 16. A lapok élénk meglepődésüket fejezik ki a terület odahagyása végett Németországgal folyó tárgyalások szerencsés eredménye felett, és Thiersnek teljes elismerést szavaznak.

eltorlaszolt hidat leszedtettem, a mély árkok és a sehol át nem gázolható patak mocsáros partjaitól fedett Kápolnát a legroszabb esetben is 3—4 órai védelemre alkalmasnak tartám. Minthogy pedig már 7 óra volt és 10 órára Guyon vagy Kmeti osztályai valamelyikének meg kelle érkezni — nyugodtan vártam a dolgok fejlődését.

Egyelőre célom Szolnokot degagirozni és az osztrák főhadserget oda vonni, a hová én akarom — el volt érve.

Az ellenség táborából már 8 óraker gyalogsági arcvonalok látszóttak, a fegyverek és szuronyok csillámlottak a reggeli napfényben. Midőn közelébb lovagoltam a csapatok hurrahzását kilehete venni és azt, hogyan játszik a katonái zenekarok az osztrák néphymnust, a miből a tábornagy jelenlétére következtettem. Nemsokára előre indultak a gyalog tömegek, maguk előtt küldvén csatárait, egyszersmind Kápolna előtt erős tűzéréség fejlődött fel s a helységet keményen löni kezdé.

Még mindig az első csapatoknál voltam s igyekeztem azokba bátorságot és önbizalmat önteni. Egyszerre észrevettem, hogy egy lovas és tűzérosztály s mögötte bizonyos távolságban 3—4 zászlóalj gyalog Tótfalu felé fordul. Azonnal magamhoz vettem 5 lovas századot 14 ágyuval és Zanini zászlóalját tartalékolva vevén, elébök indultam.

Az ellenség Tótfalu átelében állást foglalt s útegei megkezdék a tüzelést, mit a mi 14 ágyunk pontosan viszonozott.

E pillanatban sajnosan észleltem, hogy a Kápolna védelésére rendelt gyalogság az osztrákok ágyutüzelésétől megingatva a helységet oda kezdé hagyni, mielőtt az ellenség azt megrohanni csak kísérletet is tett volna. Természetesen, az ellenség ezt látva, nem késett a helyet megszállani.

E körülmény miatt előbbi intézkedéseimet rögtön meg kelle változtatnom. A 14 ágyuból 10-et azon dombra vitettem, melyről a Kápolnáról Kerecsendre vezetű utat uralni lehetett, és pedig akép, hogy az esetleg Tótfaluba benyomuló ellenséget ep ugy leheté golyóra venni, mint a Kápolnából előtűró hadoszlopot. A Zanini zászlóaljat 10 ágyu mellé rendeltem, 4 ágyut a kápolnai utra állíték, mely az én posztium felé vezetett, hol még huszáraim állottak.

Ugyan azon perczen, melyben ezen intézkedést tettem, pár sort irtam Aulichnak, hogy minden késedelem nélkül az ellenség jobb szárnyát támadja

Az „Agence Havas“ szeriut 14-én Thiers elnök s a német nagykövet, gr. Arnim által aláíratott azon egyezmény, mely szeriut a hadi kártérítés 5-ik milliárdja kifizetésének havi részletekben kell történnie, melyek közül az utolsó sept. 5-én jár le. Akkor a francia terület, Belfortot is beleértve, oda fog hagyatni.

A „Times“ párisi levelezője szeriut Thiers jelen kívánt lenni a nemzetgyűlés 13-iki ülésén, melyben Broglie hg. jelentése véglegesen elfogadott. E jelentésben csupán egy csekély fontosságú módosítás tétetett, a kormány kezdeményezésére bizott törvények behozatala tekintetében. Most azt várják, hogy a szüniűd siettetni fog, oly czélból hogy az előterjesztendű törvények előkészíttethesenek, s hogy a kereskedelmi szerződés tárgya teljes alakban terjesztethessék elő megvitatás végett.

A német császár trónbeszédének azon pontja, mely Franciaország behelyzetének a pacificatio s gazdasági haladás szellemébeni kifejlődésére vonatkozik, Párisban kedvezű benyomást tett. Az is kellemes meglepetést okozott, hogy a trónbeszéd teljes kivonulásról tett említést, mig ellenkezőleg előbb állítólag hiteles kutföböl oly hírek szárnyaltak, mintha Belfort nem fogna átadatni az utolsó részletfizesés előtt.

Madrid, mart. 15. Az „Internationale“ tagjai Cataluniában egy 600 emberből álló fegyveres bandát alapítottak, mely párthiveit a gyárakban arra szólítá fel, hogy iparkodjanak a munkásokat betoborzani.

Madrid, martius 16. A nemzetgyűlésben Castelar valótlanul nyilatkozta az azon hirt, mintha don Carlos spanyol területen lenne. A madridi városnegyedben 30 alcade felmentetett hivatalától, 3000 carlista, kik don Carlost várták, Veranal megveretett és szétugrasztatott.

Berlinben 15-én a francia nagy követ esztélyén, melyre 900 meghívás küldetett szét, a császár pár, a koronahg, a királyi hgék és hgűök, hg Bismark, a miniszterek s a nagy hatalmak követei is jelen voltak.

Londonban, 15-én d. e. Disraeli és Derby közt ujlag értekezlet tartatott, melynek következtében, mint jól értesült kutföböl hallatszik, Disraeli visszautasítá a kabinetalakítást.

Bukarestben a nemzeti földhitelintézet kérdésében a kormány s a kamra közt egyezés létesült. E szeriut egyedül a földbirtokosok vannak feljogosítva, földhitelintézeteket alapítani; 10 év alatt Romániában semmiféle hitelintézet sem alakíttathatik tőkepenzesek társulata által. Ezen egyezés következtében a ministerelnök visszavoná a felállított cabineti kérdést.

meg. Aulich állása kedvezű volt, minthogy csapatait a káli erdő teljesen födte. Kezdetben szándékosan nem akartam az ellenség előtt Aulich állását leleplezni, csak Guyon és Kmeti osztályai beérkezte után szándékozván őt támadásra indítani; de Kápolnának idő előtti odahagyása nem tűrt halogatást; s idő jelent meg Aulich néhány zászlóaljjal a csatatéren, az osztrákok meg valának lepetve, mert azt a hibát követték volt el, hogy az erdőt nem kutatták át. A Tótfaluá tul előre nyomult osztályt gyorsan visszavonták, mit én Kápolna ismét elfoglalására siettem felhasználni. A Kápolna odahagyása után e helység és a Káli közti mezőkön szétszort Máriaási osztály gyalogságát hirtelen összegyűjtöttem és Kápolna déli végének ostromára vezényeltem. A Zanini zászlóaljat a falu északi végéhez vezettem, így szólván hozzájuk németül: a nap sikere tőletek függ, bizom bátorságtukban.

Ugyan ezt Psotta tűzér ezredes által olaszul ismételtettem s a legénység magatartásába annyival is inkább bizhattam, minthogy Mednyánszky Caesar fiatal pap misemondó ruhában kezében keresztel a zászlóalj élére állott s a legénységet olasz nyelven lelkesítette.

Az ellenség kartácsokkal és röppentyűkkel halmozott el, midőn a zászlóaljt egész a házakig kísérttem, honnan vissza kelle térnem, minthogy az árok miatt kénytelen lettem volna lovamról leszállani, ekkor a 4 ágyuhoz fordultam s ezeket a hidnál állott két ágyuval együtt, minden második ágyulövés után előre küldém kartácsos tüzeltevé szünetlenül, hogy Kápolnát lépcsőzetesen megközelíthessem.

E műveletnél nem csak azt tartám szem előtt, hogy Kápolna ellen erőteljesebb lökemet intéztek, hanem egyszersmind azt is, hogy Aulich emelkedett állásáról láthassa, miszerint az egész vonalon hozzá fogtunk a támadáshoz.

Ugy látszott, hogy minden jól megy. A Máriaási által vezetű gyalogság, ámbár az ellenség ágyutüzének erősen ki volt téve, a helység kertelékeig hatolt előre, midőn egyszerre Aulich ezredes megszűnt előre nyomulni, s hirtelen az erdőbe visszahúzódott.

Az osztrákok, kik ellene erős tűzéréséget állítottak, felhasználák a pillanatot, tulnyomó erővel rohamot intéztek az e közben Máriaási által már tetleg elfoglalt Kápolna ellen.

Négy zászlóalj előnyomult szurony szegezve

ÚJ DONSA GOK.

Kolozsvár, március 18-án.

— T. olvasóinkat kérjük, méltóztassanak előfizetéseiket mihamarább megújítani, nehogy a lap küldésében fenakadás történjék.

— A pénzügyi bizottság tegnap d. e. tartott ülésében a törvényhatóságok közigazgatási költségeinek fedezéséről szóló törvényjavaslatot tárgyalta és azt az eredeti szerkezetétől eltérőleg újból szövegezte. A törvényjavaslatról eltért a bizottság, miután meggyőződött arról, hogy az 1872. 5. t. cz. alapján utalványozott összegekkel a tvhatóságok közigazgatási költségeiket nem fedezhetik 1873-ra, sőt 1872-ről is nevezetes hiány mutatkozik. A közigazgatás nagy fontosságú érdekeinél fogva nem vélte a bizottság megtagadhatónak a törvényhatóságok kérdését és a miniszter előterjesztése szeriut is szükségesnek mutatkozű felemelését ezen dotatióknak. És így az 1872. évre utalványozza azon 115,000 frtot, a mely a belügyminiszter rendelkezésére fenmaradt, azon okból, mert az illetű dotatió az 1870. évi dotatió alapján lévén a közigazgatási költségekre folyóvá téve, némely összegeknél megtakarítások mutatkoztak, melyeket azonban a törvényhozás engedelmé nélkül más megyék hiányainak fedezésére nem fordíthatott. Az 1873-ik évre pedig a bizottság a megyék 1872-ik évi tényleges szukségele alapján 300,000 frttal többet szavazott meg, miut a mennyi a mult évi dotatió összege volt.

— Egy nagy escompte-bank létesítése van tervben a kormány hozzájárulásával, írja az „Ellenőr.“ Befizetendű tőkéje huszonöt millió forintból állana, melyre nézve már elkészült az egyezmény az angol-magyar bank, a bécsi Bankverein s az alsó-ausztriai földhitelintézet szövetekezett igazgatóságával. Miután az új pénzintézet az állam irányában bizonyos fontos kötelezettségeket vállalna magára, bizonyos állami kedvezményeket igényelne részére. Miben fognak ezek állani? azt nem tudjuk; csak annyit mondhatunk meglehetősen biztossággal, hogy a kérdéses előnyök megadása végett törvényjavaslatokat terjeszt elő a pénzügyminiszter már a jövő hét kezdetén.

— Egy nagylelkű főúr. Gróf Schönborn Ervin, a munkácsi uradalom tulajdonosa, a jövő évi világtárlat kiszámíthatlan tudorejét kellőleg felfogván, alkalmat ad nemcsak gazdatisztjeinek, hogy Bécsebe juthassanak, hanem palotájában ingyen szállással látja el a felrándulókat, sőt, mint hiteles forrásból értesülünk, gondoskodva lesz arról is, tág uradalma állandó elfoglaltjai, sőt a javadalmán munkálkodó lelkipásztorok és tanítók is némi előnyökben és könnyebbitésekben részesüljenek.

a helységből kizorított osztrák csapatok támogatására s kényszeríték Máriaási hadosztályát Kápolna elhagyására; a Zanini zászlóalj pedig egyetlen lövés nélkül lerakta fegyvereit s megadá magát az osztrákoknak. Ezáltal helyzetem szerfölött veszélyesé vált; a legnagyobb sietséggel felállíték 6 ágyut Kápolnával szemben, mintegy 500 lépésnyi távolságra az utra helyeztettem, hogy ez által legalább az ellenségnek a helységből előerohanását megakadályozzam, mert ha itt az osztrákok könnyen keresztül hatolhattak volna, különösen ha tűzérésűket csak 300 lépéssel előbbre vihetik, nemsokára hátráló csapatainkban, de a mellettem zárkóztottan álló huszár osztályban nagy zavart okozhattak volna.

Háromszor küldék parancsot Aulichhoz, támadjon ismét — miud hiába! Aulich tetlen-égének okát fel nem foghatám, mert egy honfűtárs tiszt nyilatkozatának hitelt nem adhattam, adnom nem is voltshabzó. Az előbbi, ki egy Aulich parancsai alatt levű huszár ezredbe volt beosztva, elővágtatott s tele torokkal adá értesemre, hogy az ezred alig állt homloksorbavezenyeltetett támadásra s már az első kartács lövésre hátat fordított az ellenségnek. Ez esetet nem is említeném, ha ugyan ezt az ekkor Aulich táborában tartózkodó országyűlési képviselő utóbb Debreczenben nem beszélte volna el nekem.

A ütközet tehát sokáig egy helyen folyt Kápolna végén. A hat ágyu Psotta ezredes a magyar tábori tűzéréség igazgatójának vezetése alatt működött. E kitűnű tiszt tudta, mily fontos e ponton az ellentállás.

Kisérteemet már rég visszaküldöttem volt, nehogy oknélkül veszélynek tegyem ki, csak egy derék tizedes Markus Mihály akart minden áron mellettem maradni.

10 óra volt, midőn a Kápolna ellen intézett utolsó roham is megíusult; de még 12 óráig e ponton szakadatlanul folyt a harc. A környezeteemet képezű 8 egység közül 4 nehezen megsebesült, magam is sebet kaptam fejemen s csakhamar lovamat is találta egy puskagolyó. Mindig huszáraim arcvonala előtt kelle állanom s több figyelmet kelle ezekre, mint az ellenségre fordítanom, mert mielőtt tőlük elmozdultam, a kartács tűz által háborgatott sorok bomladozni kezdtek.

(Folyt. köv.)

— **Az orsz. Károli kórház** igazgatósága a megboldogult Károli Augustus császárné apróságai közül becses emlékdarabokat kapott: egy imádságos könyvet, egy kis kosárkát, kézi tászkát stb. A Károli kórház igazgatósága ereklyeként fogja őrizni ez emlékeket.

— **Caroussel a világkiállítás alatt.** Gr. Török ezredes a világkiállítási palota rotundájában tervezi egy caroussel megtartását, az érelyes gróf emlékratort is nyújtott be ő felségének, ebben egy oly lovagjáték tervezetét tartja kihehetőnek, mely páratlan eddig a sport történelmében. A caroussel az 1874-ik év márc. havában lenne megtartandó, és Savojai Jenőnek, a zentai hősnek Bécsbe való bevonulását ábrázolná.

— **Véres tett.** Belényesből vett hírek nyomán közölhetjük e szomoru újdonságot. Pár nap előtt ugyanis az ottani „Városi vendéglőben” két hulánus őrmester borozgatott. Bor közben összekeverezték, mert a jelenlévők egyszerre csak 6 gyorsan egymásután ellőtt lövést hallanak, s látják, hogy az egyik őrmester összeesik. Mi történt, mi nem? azt nem tudhatni. Annyi bizonyos, hogy a két katona egyike az asztal alól pajtasára lőtte revolverének mind a 6 lövését. A megsebesült pár óra múlva meghalt.

— **Viktor Cousin,** a híres bölcsész és még híresebb tanár a Sorbonne-ban az államkönyvtáról ritka könyveket szokott kölcsönözni, melyeket lakására vitt s soha vissza nem hozott többé. A könyvtárnok fölszólította Cousin-t, hogy hozza vissza a könyveket, de sikertelenül, mert a fiózf szerelmes volt a ritka példányokba. Bizonyos idő múlva megsokallja a dolgot a könyvtárnok, s Cousin-ra ront s ráfordít: — Miféle jognál fogva tartja ön vissza az államkönyvtár ritka példányait? — Szenvedélyem jogánál fogva ordítja a szinte dühbe jött bölcsész.

— **Erdemes a megtekintésre.** Köleséry János helybeli asztalos mester polgártársunk a bécsi világkiállításra egy csinos roccoco tölgyfa színre festett ágyat készített, mely az enyém magyar iparnak igazán díszére válik. A lagirozást Viski Imre polgártársunk végezte. Köleséry saját izlése szerint minden előleges utmutatás nélkül 6 hét alatt készítette el e remek művet. (Megtekintetni külső-magyarutca 8. szám alatt.)

— **Torpedo osztály felállítás.** Egy Torpedo hadtest felállításának szükségessége az osztrák-magyar tengerészetnél nagyban foglalkoztatja az illető köröket. Jelenteg van ugyan egy szakasz Polában, ez azonban egyik ága a tüzér-bizottságnak s hatáskörére nézve igen meg van szorítva. A felállítandó torpedó osztály volna pedig hivatva a tengerpartok védelmére.

— **Tudományos utazás.** Dr. Burmeister fiatal berlini természettudós március 4-én indult el Auszria, Ausztrália és Afrikába tapasztalások gyűjtése végett. Az utazás 4 évig fog tartani.

— **Petroleum forrás.** Elzász Hagenau erdőségében közelebb újabb petroleum forrásokra bukkantak.

— **Erdemes lelemény.** Ariccia területén Albana közelében a Galero templom mellett a láva maradványaiból egy domb alakult volt, melynek belsejében edények, fegyverek és más apróságokra bukkantak, hihetőleg Latium őslakóitól maradtak.

— **Sport.** Elzász Lothringában 1871 május 1-től 1872 április 30-ig 41 farkast, 38 vad macskát, 404 vaddisznót és 792 rókát ejtettek el.

— **A persai sah** Teheránból érkezett hírek szerint ápril közepén hagyja el országát és legelőbb Pétervárra megy. Ottani időzése valamint Bécsbe érkezésének ideje még nincs megállapítva.

— **Chicagóban** nemrég a rendőrség tíz dollár bírságra ítélte egy 110 éves atyát, ki 80 éves fiát kegyetlenül megverte, mert apai tekintélyét nem tartotta kellő tiszteletben.

— **Vimos oszárának felajánlott munka.** Az eszacsark vidéki expedícióról, melyet 1869. és 1870-ben Koldewer Karoly kapitány vezényelt, két kötetes munka fog megjelenni Brockhaus kiadásában, fametszvények, színnyomatok képek, aczel metszvények és térképek lesznek mellékelve az érdekes munkához, melynek ajánlását Vimos német oszár fogadta el.

— **Bálvány oszlopok** Walfis Cantonban egy szőlőhegy ásanál bálvány oszlopokat találtak.

— **A bécsi iskolák a kiállítás alatt.** A kerületi iskola tanács intézkedései folytán a bécsi tanrendszerrel megismerkedni óhajtok az előadások tartama alatt is, a mennyiben ez a közoktatás zavarása nélkül megtörténhetik, — az összes bécsi tanintézeteket látogatják. Van sürgős forgás, a tanintézeteknél, javítanak, építenek, tisztítanak, szóval minent elkövetnek, hogy a látogatók tetszését megnyerhessék.

— **Arab pénz nemek.** Braunsbergben Haranal Raschid kalifa korabeli ezüst pénz nemekre bukkantak.

— **III. Napoleon hátrahagyott iratai** Lachapelle gróf nyilvánosságra fogja hozni III. Napoleon iratait, melyek az 1870-ki háború előtti és utáni eseményekről érdekes leírásokat foglalkoztatnak.

— **Ibrahim pasa szobrát** közelebb leplezték le Kairóban; a szobor 7 meter magas, sulya 12000 vámfont.

— **Szomoru hír a fogorvosokra.** A jég hiány miatt a fagyalt adagjának ára már is 60 kr-ra szökött. Mondják hogy ugyan ez ár miatt nyáron adagja egy forint is lesz.

— **Agát hegy.** Kaliforniában egy 500 láb magas agát hegyre bukkantak.

— **Pogány sírok.** Kratán a Wloscowi kerületben hamuval telítet korszokra akadtak.

Utások száma	Podgyász- gyors- és teher áruk	személyekért		podgyász- és gyors-áru- limányokért		tehertraktért		összesen	
		forint	kr.	forint	kr.	forint	kr.	forint	kr.
22754	2352276	21734	49	1716	50	34468	39	57919	38
21995	232819	20556	77	1713	96	35641	99	58212	72
44749	468155	42591	26	3430	46	70110	38	116132	10
31737	282592	28502	86	1759	90	43050	65	72863	41
36990	270081	32694	03	2090	16	44718	76	79502	95
68727	552673	60746	80	3850	06	87769	41	152368	36
Összesen		Összesen		Összesen		Összesen		Összesen	
1872. (üzleti vonal 35 mértföld) Február hóban 1-101 31-ig		1873. (üzleti vonal 54 mértföld) Február hóban 1-101 31-ig		1873. (üzleti vonal 54 mértföld) Február hóban 1-101 31-ig		1873. (üzleti vonal 54 mértföld) Február hóban 1-101 31-ig		1873. (üzleti vonal 54 mértföld) Február hóban 1-101 31-ig	

— **A zsebmetszők** ellen készülnek a bécsi világkiállítás alatt. Az osztrák kormány fölszólítja a német birodalmi kancellári hivatalt aziránt: nem volna-e tanácsos valamennyi államból tapasztalt rendőröket küldeni a bécsi világkiállításra oly célból, hogy azok a hazájokból érkező ismert zsebmetszőket azonnal illő fogadtatásban részesítsék. A német birodalmi kancellári hivatal késznek nyilatkozott e felszólítás teljesítésére. — Valószínű, hogy a többi államok is követendik példáját.

— **Szép összeg.** Schweizba 10 millió gyümölcsfa van középszámítás szerint. A gyümölcsfákba fektetett összeg 4% számitva 375 millió frtot tesz.

— **A bécsi világtárlatra** (márc. 1-től 9-ig) küldött tárgyaknak sulya 25373 mázsát tett, mi 209 vagonot vett igénybe. A kiállításra küldött tárgyak közül 1450 mázsa esik Ausztriára, 1280 mázsa Németországra; 950 mázsa Schweizra, 2810 mázsa Magyarországra, nagyobbára kirakati tárgyak és a pavillon építésére szánt anyagok, — 1105 mázsa Franciaországra, 160 mázsa Angolországra, 999 mázsa Itáliára és 70 mázsa Törökországra. Poroszország technikai tanintézeti 33 tanítót fogna a világtárlatra küldeni. Ezeket kívül február 28-ig Németország minden részéből 189 tanító jelentkezett Berlinben a német központi bizottságnál hogy a bizottság a tanítók rendelkezésére szánt Rudolphinumban lakást eszközöljön. Madridból, a mint jelentik, e hó 30-án fog egy gőzös Cartagenában összezerjűjtött kiállításra szánt spanyol tárgyakkal Triestbe indulni.

— **Műremek.** Holländer pesti műesztér-gályos a felállítandó iparmúzeum részére ajándokul 1500 ft értékű, ritka szépségű és tőkélylél kivitt óriási szivarpipát készített. A szipka 28 hüvelyk hosszú, 10 hüvelyk magas, borostyán kőzára 9 hüvelyk hosszú. A szipkán művésziileg kifaragott 8 ló van, melyeket 2 csikós hajt. A műremeket készítője most felküldi a bécsi világkiállításra.

— **Czölöp építmények.** A rózsza szigetén Posenhofen közelében czölöp építményekre bukkantak, az ott talált érdekes tárgyak közzemlére lesznek kitéve.

— **A közönség köréből.*)**

Az izraelita zugiskoláról.

Az izraelita zugiskolák helyzetéről, s azoknak rendetlen, és czélszerűtlen sikeréről más alkalommal szintén tettem említést, a feljuttatás nem fölséleges.

Felhívtam az izr. hitközség figyelmét ezen iskolák silány állására, bebizonyítottam, hogy mily pazarlást követnek el a szülők, midőn eredmény nélkül dobják ki fillereiket, körülbelül évenként 1600 frtot a zugiskola quasi tanítóinak fizetésére.

* E rovatban megjelenő cikkért csak a sajtóhatósággal szemben vállal felelősséget a Szerk.

Mind hasztalan, felszólalásom viszhangra sem talált! Sőt a mi több, nem hogy e népnevelési hiányon segítenének, ugyanazon irányban tovább haladnak, szaporítják e rossz iskolákat, a minthogy egy új zugiskola jött ismét létre!

Az izraeliták ellenem igen fel vannak bőszülve azon tettem miatt, hogy én az izraelita zugiskolák bezárását sürgettem, azok mihasznaságát nyíltan föltüntettem.

Nem tettem én ezt árulkodás, vagy irigység-ből, hanem mint leendő izraelita néptanító, szent kötelességemnek tartottam a népfajunk köznevelődését gátoló akadályokra mutatni, midőn látom, hogy sülyed ifju nemzedékünk e ferde neveléssel, távoznak a czéltől, s a kortól hátra maradunk.

Ezen most is elősorolt okok ösztönöztek a nyilvánosság terére lépésre, s a bajokon óhajtanék én is segíteni, az orvoslásra közreműködni igénytelen erőm szerint.

Kolozsvárt a tanköteles izraelita fiu és leánygyermek száma a 300-at túlhaladja, ezek közül 180 fiu, 120 leány.

A leányok neveltetéséről egyéb adataim nincsenek, minthogy ezek szétszórtan egyes helyeken tanulják a női kézi munkákat; különben kiképezetésük ép oly elhagyott árva, mint a fiuké, hisz képzelhetni, hogy ha a fiuk nevelésére oly csekély gond fordítatik, akkor a leányokra mennyi jut?

Bizony pedig az izraelita nők nevelésére kellemes gondolni, mert ők mint anyák lesznek hivatva gyermekeikből művelt polgárokat nevelni, — de hogyan teendik, ha nevelésben maguk sem részesülnek?

A fiuk közül 30 részesül csak kellő oktatásban; a többiek t. i. azok, kiket szülők nem képesek a zugiskolákba küldeni mostoha anyagi körülményeik miatt, semmi nemű nevelésben sem részesülnek.

A múlt héten az izr. rabbi két szegény fiucsakát elküld egy izraelita iskolába, hogy őket a tanító ur tanítsa, azon megjegyzéssel, hogy igen szegények lévén nem képesek fizetni. A tanító ur a két fiut visszautasította a rabbihoz, ezt mondván nekik: „csináljanak egy iskolát a szegény fiuk számára is.”

Ily sajnós helyzetben teng a köznevelés az izraeliták között. Itt segíteni égető szükség.

Handelsmann József, kolozsvári tanítójelölt.

Nemzeti színház.

Kedden, márc. 18-kán Gerecsné M. L. asszony és Fekter Ferencz ur második vendég-főllépteül „Norma”, Bellininek szép és eszmegazdag operája adottot.

Azt nem mondhatjuk, hogy ennél jobb operaelőadást nem hallottunk, de körülményeink közt ilyenekkel is megelégedve volnánk, mely az opereteknek néha nagyon is frivol és ephemer hatásu zeneészeti előadásai után a komolyabb és magasabb zeneköltészet élvezete valódi szellemi nyalánság.

Gerecsné assz. (Norma) a közönség régi kedvence, megjelenésekor tapsokkal és virágbokrétaival üdvözöltetett, nem az erő, de a kellem és üdőség jellegét viselő tiszta csengésű soprán hangja ezuttal is megtette a hatást. Különösen sikerült a „tiszta luna” ária s a gyönyörű végkettős. Fekter ur (Sever) közép hangjai kellemesek, éneke korrekt és iskolázott s a szép kettős és a gyönyörű finale dicsősége felelészben őt illeti.

Elismeréssel kell szólnunk Medgyaszi I. asszonnyal is, kinek Adalgisa nem könnyű szerepe reménységünk feljűl sikerült. Normával énekelte kettősei tehetséget és komoly tanulmányt tanúsítottak. Marcell Orovojáról, mint általában az előadásról szintén elmondhatjuk, hogy annál jobbat hallottunk, de hogy az előadás egyöntetűségének, öszhangzatának hátrányára lett volna, azt nem mondhatjuk, sőt hangjának mélysége s mind a mellett elég érzéssége a 2-ik felvonásban meglepett. A druidák kardalái szépek és erőteljesek, a zenekar közreműködése pontos és szabatos volt. Közönség közepesen szép számban volt jelen.

Közgazdaság.

Az olyan birtokot, melyet a tulajdonos nem bír kellelőleg felszerelni, bármilyen akadály miatt nem tud nyereséggel kezelni vagy kezelteni, legezélarányosabb haszonbérbe adni. Ez bőven meg volt vitatva múlt évben a „Kol. Közlöny”-ben.

A Rikán belől e se segít a bajon! mivel, ha van is fardhatatlan szolgálmu földmívelés- és állattenyésztésbe jártas gazda, pénze ennek sincs, valamint a nagyobb tulajdonosnak sincs, azonban adóssága lehet mind a kettőnek.

Ha a bérlő nem tudja felszerelni bérbe venni szándékolt birtokát, e mellett legalább félévi haszonbérrel felérő forgó tőkével nem rendelkezhetik, maradjon régi konyháján.

Ha a pénz nélküli bérlő azon reményben veszen birtokot bérbe, hogy fardadság szorgalma után nem csak az évi haszonbért ki tudja csinálni, de még meg is gazdálkodhatik: ekkor megverte az Isten mind a bérlőt, mind a tulajdonost. Az ily

pénz nélküli bérlőt, találjon csak egy év közepes termésen alóli: már száraz betegségbe esett. Ekkor a feltámadhatás nélküli haláltól menekülni kívánván: kap fűhez, fához s beveszi az utolsó port is: a takarmány eladást.

Már ekkor elénekkelheti a tulajdonos a „circum dederunt”-ot.

Az ily pénznélküli bérlők emlékezzenek meg a híres gazda Columella azon állítására: „A gazdaság haszonnal folytathatására, a tudomány és akarat mitse érnek pénz nélkül.”

A fel nem szerelhetés, s biztos bérlő nem kapása miatt: próbálták némely birtokosok a birtok egy része felibe adását. E se segített a bajon.

A felibe adásnál a kisebb darabokba távol elszórvra levő gyengébb eréjű földek adódnak felibe. A visszaéléseket, lopásokat a gazda nem tudván megakadályozni: csakhamar átlátta, hogy nem felét, de alig egy harmadát kapja a termésnek, valamint azt is, hogy ily kezelés mellett szántói évről évre aljasódnak. De meg másfelől a feles mívelők is látván, hogy 2—3 évi fardadságok után mi hasznok sincs, több évre nem vették ki; és így a felibe volt gyenge eréjű földek, még gyengébb állapotba maradtak vissza a tulajdonosnak, melyeket rész szerint a távolság, kevés vonal erő, de leginkább a trágya nem léte miatt, a tulajdonos nem tudván termő erőre hozni, a reájok tett költség se fordult meg.

Legsajnosabb pedig az, hogy az ily eldarabolt, egymástól távol eső, mi gabonát se termő apróságos területeit még juhlegelőre se használhatja, ámbár adózza.

A körülményeket így ismerve, nem csodálkozom azon, hogy a vidéki gabona termés a vidéki népet nem tudja kielégíteni, eltartani; de csodálkozom azon, hogy Oláhországból hozottat még tud venni.

Mi segíthet ezen végpusztulással fenyegető helyzetünkben?

Nézetem szerint csakis a tagosítás.

F. J.

Biasini gyorsutazási menetrendje 1873 márczius 10-től.

A magyar keleti vasut menetrendjét márczius 10-én megváltoztatván, következő menetrenddel indulnak

Kolozsvár és Felvincz között:

Kolozsvárról Tordára és Felvinczre indul naponként háromszor, reggeli 8, délután 4 és estvéli 7 órakor, a délutáni 4 órai menet Szegent, Segesvárt, Károlyfehérvárt és Aradot köti össze várakozás nélkül, az estvéli 7 órakor induló gyorskocsi a Marosvásárhelyre induló vonathoz csatlakozik várakozás nélkül.

Felvinczről Tordára és Kolozsvárra indul naponként kétszer, éjjeli 1 órakor a Marosvásárhely felől jövő utasokkal, és reggeli 5 és 6 órakor a Nagyszegent, Segesvár, Károlyfehérvár és Arad felől jövő utasokkal, ezen 5 és 6 órai indulásra mindég két gyorskocsi fog Felvinczen lenni, úgy, hogy bármennyi utas jönne is a három irányból, a további szállításra bizonyosan számíthatassanak.

Kolozsvárról Szamosújvárra és Deésre naponta kétszer, reggeli 8 és délután 3 órakor.

Deésről Szamosújvárra és Kolozsvárra naponta kétszer, reggeli 7 és délután 1 órakor.

Árszabály 30 font szabadpodgyászszal: Kolozsvárról Tordáig vagy vissza 2 ft, tulsuly 2 kr; Kolozsvárról Felvinczre vagy vissza I-ső és közbelső Coupe 4 ft, hátulsó Coupe 3 ft 50 kr, tulsuly 4 kr. Kolozsvárról Szamosújvárig vagy vissza I. és közbelső Coupe 2 ft 40 kr, hátulsó Coupe 1 ft 80 kr, imperial 1 ft 70 kr, tulsuly 3 kr. Kolozsvárról Deészig I. és közbelső Coupe 3 ft 20, hátulsó Coupe 2 ft 70 kr, imperial 2 ft 50 kr, tulsuly 4 kr. A közbeeső kisebb állomások 40 krajczárjával mértföldenként számíttatnak, azon megjegyzéssel, hogy a megkezdett mértföld egészbe számíttatik.

Minthogy a t. cz. utazó közönség kényelmére az intézet minden lehető kényelemről gondoskodik, reméli további pártfogásaikat is megnyerhetni.

Kolozsvárt, márczius 3-án 1873.

Kibédi Biasini Domokos, gyorsutazási tulajdonos és igazgató.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Márcz. 18-ról. 1873 5% metaliques 71.15 nemzeti kölesön 73.50. 1860-diki államkölesön 104.50. Bankrészenyék 983. Hitelrészenyék 336.75. London 109.20. Ezüst 107.75 Cs. kir. arany 518. 20 frankos arany 8.67

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 81. 25. Temesi 80.—. Erdélyi 79.—. Horv. Szlavon 83.25.

Felölös szerkesztő **Sándor János.**

Pályázati hirdetés.

Ns. Kolozs megye kolozsi járási területén
 1. Szamosfalva, P.-Szt., Miklós, Dezmér.
 2. Apahida, Kara, Korpád, Köteland.
 3. Györgyfalva, Boos, M.-Ör, Pata.
 4. Ajton, Rödöd.
 5. Alsó, Felső, Nemes, Zsukok, Visa, Baré
 községekből csoportosult szamosfalvi, apahidai, boosi, ajtoni, zsuki öt körjegyzői állomásra az 1871. évi XVIII-ik t. cz. 83 §-a értelmében pályázat nyitattik.

Megnevezett körjegyzői állomások mind-egyike 400 frt. o. é. évi fizetés és a XVIII. t. cz. 67. §-ben meghatározott lakással dotáltatni állapított meg.

Pályázni kívánók folyamodványukat a törvényben meghatározott kellékek és a tks. megyei vizsgálat bizottság képesítő bizonyítványával ellátva 1873. évi **martius 20-ig** ezen járás szolgabírói hivatalához, utó-posta Kolozs, Patában beadni felhivatnak.

Kolozsi járási szolgabírótól.

Pata, február hó 19-én 1873.

Bartha Albert, sz. bíró.

Sz. 1197 755 1-3
 180.

Pályázat.

Az alólírott k. jószágigazgatóság hivatali területéhez tartozó alább megnevezendő helységek határaitban az urbéri birtokrendezés véghez viendő lévén, felhivatnak a vállalkozni szándékozó mérnök urak, miszerint e részbeni ajánlataikat legkésőbb **április 15-ig** ezen k. jószágigazgatósághoz adják be.

Ezen birtokrendezés alatt álló a fogarasi államkincstári uradalomhoz tartozó határok következők:

1. A Felső-Vist községben találtató erdő és legelő terület, mintegy 2800 hold.

2. Uj Sinka községben találtató, mintegy 10,000 holdnyi erdő.

Ezen 3-szor Belső-Szolnokmegyében fekvő kértői községben a tagosítással összekötött urbéri birtokrendezés három határbeli urbéri birtokrendezés keresztülviendő lévén, e tekintetben tehát véghezviendő lesznek az erdélyi birtokrendezési eljárás (igazságügyministeri rendelet d. t. 6 május 1872.) értelmében teljesítendő minden mérnöki munkálatok, melyekhez még a felmerülő ártek és foglalások felmérése, és azok iránti tárgyalás is tartozandó.

A térkép és pedig valamint a felmérés, egy a kiosztási térkép 1=40 ölnek illetőleg 1=80 ölnek megfelelő mérték szerint lesz készítendő.

Az előbb említett mérték lesz ott alkalmazandó, hol az urbéri birtok rendezéssel a tagosítás is köttetik össze, az utóbbi mérték pedig ott, hol csak erdő és legelő elkülönítés vitetik véghez.

A mérnöki munkálatokra nézve szerződés, melynek biztosítására a mérnök ur által, a munkájához aránylagos cautió lesz vagy készpénzben, vagy államkötvényekben, avagy fekvőségekben teendő az 1, 2 alatti határokra nézve a fogarasi, a 3 alatti határra nézve pedig a nagy-bányai k. uradalmi ü. gyűjtséggel, a felsőbb jóváhagyásnak fenntartása mellett köteendő lévén, az iránt még bővebben a nevezett ügyvédségekkel értekezhetni lehet.

A k. jószágigazgatóság.

Kolozsvárt, 1873 mártius 12-én.

küldi meg bérmentes megkeresésekre (5. krajczár levélbélyeg)

menyiségügyi tanár

BERLIN

Berlin, Wilhelmstrasse 5, legújabb nyemreménylistáját

(nem előfizetés mellett, mint sok család utánozója, a kik több hirdapot ellene névtelenül zúdítottak fel sőt rágalmazták), felvilágosításokkal tudományosan elismert, s tudvalevőleg általánosan szerencsés lottójáték utasításait illetőleg.

* Egy ily megkeresést tanácsolhatunk olvasóinknak.

A sz.

758 1-2

Árlejtési hirdetmény.

A főmértőságu m. kir. közmunka és közlekedési ministeriumnak f. é. február hó 27-én 21,067 - 1872. sz. a. kelt magas rendelete folytán, a szászvárosi m. kir. mérnöki hivatal kerületében eső Torda-N.-Szeben-Brassói államútra, az 1873-ik és 1874-ik években szükségeltetett fedanyag szállítás biztosítása végett szóbeli és írásbeli zárt ajánlati tárgyalás az alólírt mérnöki hivatal irodájában 1873 **április hó 1-én** d. e. 10 órakor fog megtartatni.

Szabályszerűen szerkesztett és 50 kros bélyeggel ellátott írásbeli ajánlatok úgy útmesterségenként mint az egész útszakaszra nézve benyújthatnak.

Az ajánlatokban világosan kijelölendő azon útmesteri útszakasz, melyen az ajánlattevő a szállítást teljesíteni óhajlja, valamint az egység ár, melyért azt végrehajtani ajánlkozik.

A fent kitűzött határidőn túl, azaz 1873. **április hó 1-én** 10 órán túl ajánlatok el nem fogadhatnak, továbbá az ajánlatokhoz az ajánlati összeg 5% csatolandó és pedig készpénzben vagy állami értékpapírokban a tőzsdei árkelet szerint számítva vagy pedig valamely kir. pénztár által kiállított letéteményi nyugta azon összeg 5%-ról, melyről az ajánlat szól.

Oly ajánlatok, melyekhez 5% bánatpénz nem mellékeltek, vagy a melyekhez csatolt elismervény nem a kívánt mennyiségű bánatpénz, vagy nem a kívánt értékekről szól, figyelmen kívül hagyatnak.

A nyertes vállalkozó köteles a verseny tárgyalás napján a letett bánatpénzét a vállalati összeg 7% mint biztosítékra kiegészíteni.

Minden e tárgyat illető bélyegilletéket a bélyegtvények fokozata szerint vállalkozó köteles fedezni.

A szállítási különleges és műszaki feltételek alólírt hivatalnál a rendes hivatali órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlati tárgyalás alapjául szolgáló egységárak kavics telepek, útmesterségenként az 1873-ik évre szükségeltetett kavicsmennyiség, az arra megállított pénzösszeg, az alábbi kimutatásból láthatók, - fenntartván a magas úttállam magának azon jogot az alábbi mennyiségből vállalkozóval többet vagy kevesebbet szállíttatni.

1873-ik évi Felosztási kimutatás.

Államút-vonal	Útmesterség	A fedanyag termelő helye	Mértföld szakasz		54 köbláb tartalmu	Kikiáltási ár		J e b e z z é s	
			v.	k.		hasábonként	összesen		
Torda-Nagy-Szeben-Brassói	N.-Enyedi	Marosfolyó I. szakasz	7 1/8	8	262	5	46.5	1431	83
		" II. "	8	8 4/8	168	3	46.5	582	12
		Nagy-Enyedi patak	8 4/8	9 1/8	231	3	30.	762	30
Tóvisi	Tóvisi	Marosfolyó III. szakasz	9 1/8	9 7/8	240	3	55.3	852	72
		Tóvisipatak	9 7/8	10 7/8	330	3	30	1089	—
		Gáldipatak I. szakasz	10 7/8	11 4/8	200	3	30	660	—
M.-Portusi	M.-Portusi	Gáldipatak II. szakasz	11 4/8	12	201	4	62	928	62
		Ompolypatak	12	13	460	3	60.8	1659	68
		Sebesfolyó	13	13 5/8	300	3	74	1122	—
		Öszvesen	7 1/8	15 5/8	2392	—	—	9088	27

Ajánlat.

(Minta.)

Alólírt ezennel nyilvánítom, hogy én a m. k. mérnöki hivatalnak Szászvároson f. évi mártius hó 7-én 272. sz. a. kelt a kavics szállítást tárgyozó árlejtési hirdetését, valamint az arra vonatkozó különleges és műszaki feltételeket olvastam és megértetem és ezen feltételek szerint kész vagyok 1873 és 1874. években a kavics szállítást, az alábbirt útszakaszon elvállalni, és pedig:

A Torda-N.-Szeben-Brassói államút szakaszától mértföld szakszáig kavicshasábot 54 köbláb tartalmu frt. kr. azaz: frt. kr. egység árért, tehát öszvesen frt. kr. azaz: frt. kr. értékért.

Továbbá kész vagyok az előttem ismeretes és szerződésileg meghatározandó szállítási időszakot megtartani.

E végre ide mellékelem a bánatpénzt frt. kr. azaz frt. kr. N. N. 1873. évi mártius -n.

N. N.

(a czim pontos leírása szükséges.)

Szászvárosi kir. mérnöki hivataltól.

(N. B. Utánnymat nem díjaztatik.)

Alólírott, ezennel tiszteletteljesen jelenti: miszerint **Gazdasági-Vetemény, és virágmagvai**, megérkeztek, s különös figyelmet érdemelnek a következők:

	100 font	1 font.
Valódi francia luczerna	54 frt.	56 kr.
Valódi olasz luczerna	48 frt.	50 kr.
Burgundi répa óriás	28 frt.	32 kr.
Angol fű mag	30 frt.	34 kr.
Ákátz fa	42 frt.	45 kr.
Bükköny kevés zabbal véka	1 frt.	80 kr.

Nagyobb vételnél kedvezmény.

Mély tisztelettel

Karvázy József,
 Kolozsvártt. (Törökhöz.)

750 4-*

A bécsi

Commissions-Bank

váltóirodája

Schottenring Nr. 18

vételjegyeket

bocsát ki

alább feljegyzett sorsjegy csoportokra, s ez összeállítások már azért is a legelőnyösebbek közé számíthatók, mert egy ily vételjegy minden tulajdonosának alkalom van nyújtva, minden fő- és mellék-nyereményt egyedül megnyerhetni, s ezenkívül 30 frank arany és 10 frt. bj. kamatélvezetben részesül.

A. csoport (évenként 16 huzás.)

Havi részlet 10 frt. Az utolsó részlet lefizetése után mindenki következő 4 sorsjegyet kap:

1 **5%-kos 1860-ki 100 frtos államsorsjegy**, főnyeremény 300,000 frt. a kihuzott sorozatos jegyet 400 frton visszaváltjuk.

1 **3%-kos 400 frankos török cs. sorsjegy**, főnyeremény 600,000 frank, 300,000 frank aranyban.

1 **braunschweigi hercegi 20 talléros sorsjegy**, főnyeremény 80,000 tallér levonás nélkül.

1 **Innsbrucki (tirol) sorsjegy**, főnyeremény 30,000 forint.

B. csoport (évenként 13 huzás.)

Havi részlet 6 frt. Az utolsó részlet lefizetése után mindenki következő sorsjegyeket kap:

1 **3%-kos török cs. 400 frankos államsorsjegy**, főnyeremény 600,000, 300,000 frank aranyban

1 **braunschweigi hercegi 20 talléros sorsjegy**, főnyeremény 80,000 tallér minden levonás nélkül.

1 **Szász-meiningeni sorsjegy**, főnyeremény 45,000, 15,000 délnémet ért.

Továbbá vételjegyek ötöd 60-ki 5 %-kos államsorsjegyekre, havi részlet 6 frt.

Továbbá vételjegyek egész 1864-ki sorsjegyekre, havi részlet 10 frt.

Továbbá vételjegyek fél 1864-ki államsorsjegyekre, havi részlet 4 frt.

Továbbá vételjegyek fél magyar-sorsjegyekre, havi részlet 3 frt.

Továbbá vételjegyek braunschweigi 20 talléros sorsjegyekre, havi részlet 2 frt.

Továbbá vételjegyek Innsbrucki sorsjegyekre, havi részlet 2 frt.

A tőzsde-iroda átvész ezen kívül, valamint a bécsi commissions-bank váltóirodája is minden, bármi nevet viselő bank-, váltó- és tőzsde-üzletet.

Látváltók, valamint hitellevelek Európa és Amerika minden nagy piacaira a legutányosabban állíttatnak ki.

Megrendelések az itteni piacról és a vidékről igen gyorsan, szilárdul és pontosan teljesíttetnek, s a tőzsde-iroda által vásárolt értékpapírokra, és váltókra, a pénzpiac időnkénti állásához képest a legutányosabb feltételek mellett adatik kölcsön.

Az üzleti helyiségek naponta reggel 9-10 este 6 óráig maradnak nyitva.

Vidéki megrendelések pontosan és utánvét mellett is eszközöltenek. Nyeremény lajstromok minden huzás után ingyen és bérmentesen küldetnek meg.

Eskoros rohamokat (Nyavalyatörés)

gyógyít levelezés útján a eskor szakorvossa **dr. O. Killisch, Berlin, Louisenstrasse 45.**
 E pillanatban 1000-nél több beteg van kezelése alatt.

661 33-*

Tehenek, örüljetek!

Amerikában rövid idő előtt egy igen fontos mezőgazdasági felfedezés történt, a nekem ottani összeköttetésemről fogva sikerült a kiválóan nevezetes cikkből

a cs. kir. osztrák birodalom részére raktárt

kaphtatni. Ez az

amerikai szabad. tehénfejő gép.

A következők először minden fogalmat felülmúlhat:

1. E készülék használása fölélegessé tesz minden emberi segítyt, s az odaillesztés oly egyszerű, hogy azt még gyermek is végrehajthatja.

2. Az önfejő a tehénre jótékonyan hat, minek következtében ez a tejet utána bocsátja, s még porca alatt az utolsó csopig meg van fejtve: míg ellenben a kézzel való fejés a tehénre nézve nagyon kényelmetlen, sőt sokszor károsnak is bizonyul, mert gyakran megtörténik, hogy a tehén a fejés alatt kirug vagy a tejet nem bocsátja mi annak bizonyítéka, hogy az állat kellemetlen elgőzelmeknek van kitéve.

3. Ha a tehén beteges vagy túgyo dagadt, a gép nélkülözhetetlen, mert a kézzel való fejés csak fokozza a bajt, s ha nem fejtünk elvessz a tejet.

4. E készülék rendkívül gyors elterjedése a gazdaságok és munkesztelajdonosok által - kik a gépet használják - kiállított számú bizonyítékok már elég biztosítékot nyújtanak az eredményekért: **E gép a leginább ezüstből van készítve, ára pontos utasítással együtt 6 frt. 50 kr.**

Kapható az egyedüli kőraktárban

Friedmann A.-nál,

Bécs, Praterstrasse Nr. 26.

Óvás. Rövid idő óta azt veszem észre, hogy más, nem igen ősmertes czégek az én metszvényeimet és hirdetményeimet használják, hogy a t. cz. közönséget tévútra vezessék. Ezen tehénfejő gép egyes egyedül és valódián - ezüstből - esakis nálam kapható; minden más hirdettek utánzóttak, rozsak és hamisak.

722 11-25